

gemeente Goes

Perspectiefbrief 2016

Inhoudsopgave

Aanbieding perspectiefbrief	3
Financieel perspectief	4
Financiële uitgangspunten	7
Landelijke en regionale ontwikkelingen	10
Bezuinigingen	14

Aanbieding perspectiefbrief 2016

Aan de gemeenteraad van Goes

Hierbij bieden wij u de perspectiefbrief 2016 aan. In deze brief wordt een toekomstbeeld geschetst van de financiële positie van de gemeente. Uit deze brief blijkt dat de gemeente Goes nog steeds in een fase zit waarin er spanning staat op de begroting en waarin weinig ruimte is voor nieuw beleid. 2016 is een jaar waarin er veel te gebeuren staat, onder andere met betrekking tot het doorvoeren van de decentralisaties in het sociale domein. Ook zijn er andere toekomstige onzekerheden. Deze worden in deze perspectiefbrief aangegeven.

Verder wordt er invulling gegeven aan de nog openstaande bezuinigingen uit het collegeprogramma en worden er oplossingen geboden voor een sluitend meerjarenperspectief.

Financieel perspectief

De ontwikkeling van het financieel perspectief 2016-2019 geeft het onderstaande beeld. Hierna worden de ontwikkelingen afzonderlijk toegelicht. Het meerjarenperspectief wordt weergegeven vanaf de stand die bij de behandeling van de begroting 2015-2018 is opgesteld.

Ontwikkeling financieel perspectief 2016-2019	(bedragen x € 1.000)			
	2016	2017	2018	2019
Uitgangspositie begroting 2015	366	435	493	493
Begrotingswijzigingen t/m decemercirculaire 2014	290	612	868	868
Huidig meerjarenperspectief	656	1.047	1.361	1.361
Bijstelling bestaand beleid				
-toevoegen jaarschijf Goes op Maat 2019				200
-Indexering subsidie de Mythe	-41	-62	-75	-75
-Veiligheidsregio	-55	-74	-74	-74
Bijstellingen en indexeringen meerjarensaldi				
Salarissen en sociale lasten	-26	-26	-33	-33
Prijsindexatie en indexering overige inkomsten	-26	-25	-78	-78
Bijdragen gemeenschappelijke regelingen en subsidies	15	17	126	126
Belastingopbrengsten	-225	-225	-225	-225
Totaal bijstellingen en indexeringen meerjarensaldi	-261	-259	-210	-210
Landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen				
-Herverdeling gemeentefonds 2 ^e tranche	300	300	300	300
-Infrastructuur	PM	PM	PM	PM
-Decentralisaties	PM	PM	PM	PM
-E-Depot oud archief	PM	PM	PM	PM
-Digitale dienstverlening	PM	PM	PM	PM
-Delta dividend	-834	-834	-834	-834
-BNG dividend	-70	-70	-70	-70
-Omnium	-150	-150	-150	-150
-Vennootschapsbelasting	PM	PM	PM	PM
-Onkruidbestrijding	-120	-120	-120	-120
-Machine veiligheid sluis Goese Sas en brug W'dorp	PM	PM	PM	PM
-Kanaaloevers havengebied	PM	PM	PM	PM
-Mulderfeiten	-60	-60	-60	-60
Totaal effecten landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen	-934	-934	-934	-934
Geprognosticeerde meerjarensaldi	-635	-282	68	268
Nog openstaande bezuinigingsopgave	-1.709	-1.371	-1.321	-1.321
Invulling bezuinigingen A	2.617	1.910	1.463	1.513
Nieuw meerjarenperspectief	273	257	210	460

Begrotingswijzigingen

Het betreft hier de begrotingswijzigingen t/m januari 2015 + de decembercirculaire gemeentefonds 2014 waarover uw raad reeds individueel heeft besloten. De mutatie wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de septembercirculaire en decembercirculaire 2014. De gestegen baten in deze circulaire worden voor het grootste deel veroorzaakt door een stijging van de uitkeringsfactor. Deze stijging is het gevolg van de trap-op-trap-af- systematiek. Deze systematiek betekent dat de nu gestegen uitgavenramingen van het Rijk leiden tot een stijging in het gemeentefonds.

Bijstellingen bestand beleid

Goes op Maat

De nieuwe jaarschijf 2019 is toegevoegd aan de begroting. Omdat de vastgestelde taakstelling Goes op maat stijgt met € 200.000,- per jaar t/m 2019 kan dit bedrag worden toegevoegd.

Subsidie de Mythe

Alle subsidies worden jaarlijks geïndexeerd op basis van de VZG- richtlijn. De subsidie van de Mythe is echter contractueel vastgelegd en wordt voornamelijk bepaald op basis van de huur die de Mythe betaalt. De bezuinigingsslag die via de VZG- richtlijn toegepast werd kan op basis van het contract niet worden geëffectueerd. Dit heeft een nadelig gevolg.

Veiligheidsregio

Er is sprake van een bijstelling van de verdeelsleutel. Goes is een nadeelgemeente.

De uitleg over de bijstellingen en de indexeringen vindt u, evenals de uitleg over de effecten van landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen, in de hierna komende hoofdstukken.

Weerstandscapaciteit

De gemeenten moeten geld achter de hand houden voor het geval er zich een calamiteit aandient. Dit geld noemt men de weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit wordt bepaald aan de hand van een norm. Voor de gemeente Goes bedraagt deze norm 125% van het benodigde weerstandsvermogen.

Op basis van de geïdentificeerde risico's bij de jaarrekening 2014 betekent dit een norm van € 17,1 miljoen (125% van ongeveer € 13,7 miljoen). De gemeente beschikt over een weerstandscapaciteit van € 19,6 miljoen en voldoet daarmee ruimschoots aan de norm. De weerstandscapaciteit wordt wel in grote mate beïnvloed door de bestemmingsreserve Majeure Projecten. Als alle toekomstige claims op de onderhavige bestemmingsreserve geëffectueerd worden dan wordt de grens van de norm weliswaar niet overschreden maar dan komt deze wel in het zicht.

Schuldpositie

De gemeente Goes heeft per 1 januari 2015 een schuld van 124% van de exploitatie. Dat komt neer op een netto schuld van € 137 miljoen. De verwachting is dat het genoemde percentage per 31 december 2015 op 107% gaat uitkomen. Dit heeft onder andere te maken door de toevoeging van de decentralisatie-uitkeringen in het sociaal domein waardoor de omvang van de begroting vanaf 2015 is toegenomen. Deze decentralisaties hebben effect op de netto schuld in % van de exploitatie. Ondanks deze toevoeging is er nog steeds sprake van een relatief hoge schuldpositie. Als we rekening houden met de toekomstige ontwikkelingen blijft de ontwikkeling van de schuldpositie binnen onze gemeente een aandachtspunt, temeer omdat volgens de VNG-norm de gemeente in de positie zit waarin voorzichtigheid geboden is (oranje). Het monitoren van dit kengetal is een continuerend proces. Zoals in het collegeprogramma 2014-2018 is aangegeven wordt bij elke nieuwe investering de vraag gesteld wat dit doet met de schuldenlast. Tegelijkertijd wordt gezocht naar vermindering en afbouw van de gemeentelijke schulden. De netto schuld als aandeel van de exploitatie wordt genormeerd conform onderstaande bandbreedte:

Netto schuld in % van de exploitatie	> 130%	niet wenselijk, grote risico's
Netto schuld in % van de exploitatie	100% - 130%	voorzichtigheid geboden
Netto schuld in % van de exploitatie	< 100 %	

Financiële uitgangspunten

Algemeen

Bij de berekening van begrotingsposten zullen de volgende uitgangspunten worden gehanteerd:

Omschrijving	2016	2017	2018	2019
Aantal inwoners per 1 januari 2015	37.177	37.277	37.377	37.477
Aantal woonruimten per 1 januari 2015	17.353	17.503	17.653	17.653
Salarissen en sociale lasten	3,00%	3,00%	0,00%	0,00%
Prijsstijging	1,25%	1,25%	1,25%	0,00%
Rekenrente	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%
Ontwikkeling bijdrage aan gemeenschappelijke regelingen (incl. inflatiecorrectie)	-0,75%	-0,75%	-0,75%	0,00%
Ontwikkeling subsidies (incl. inflatiecorrectie)	-0,75%	-0,75%	-0,75%	0,00%

Aantal inwoners

De inwoneraantallen zijn gebaseerd op de meest actuele prognose. Hierbij is uitgegaan van een gemiddelde groei van het aantal inwoners met 100 per jaar.

Aantal woonruimten

De cijfers over de aantallen woonruimten zijn gebaseerd op de meest actuele prognose.

Salarissen en sociale lasten

In de huidige meerjarenbegroting was al rekening gehouden met een stijging van 2,5%. Bij de nieuwe prognose van de salarissen is advies gevraagd bij GR de Bevelanden. Het kabinet heeft op Prinsjesdag de nullijn voor Rijksambtenaren losgelaten wat heeft geresulteerd in een looneis van 3%. Bronnen geven aan dat er ruimte is voor 2,3%. Dit heeft gevolgen voor de gemeentelijke CAO-ontwikkelingen op termijn. In deze perspectiefbrief wordt daarom een stijging van 3% gehanteerd voor de jaren 2016 en 2017. Dit is inclusief 1% om de jaarlijkse periodieke verhogingen en de overige, veelal incidentele, verhogingen op te vangen.

Prijsindexatie

Op de huidige geraamde uitgaven in de gemeentelijke begroting is vanaf 2015 een prijsindex van 1,25% gehanteerd. Dit percentage is afgeleid van het advies van de VZG aan de gemeente Goes en komt ook overeen met de percentages die genoemd worden bij het Centraal Plan Bureau voor 2016 en volgende jaren.

Rekenrente

Het te hanteren rentepercentage dient aan te sluiten bij de op het moment van opstellen van de perspectiefbrief geldende kapitaalmarktrente. Als uitgangspunt geldt hierbij de rente van een annuïteitengeldlening die in 25 jaar wordt afgelost en waarvan de rente gedurende de gehele looptijd van de lening vaststaat. Om praktische redenen en om enige armslag te hebben voor renteschommelingen is besloten dat percentage naar boven op een kwartprocent af te ronden. Gelet op de renteontwikkelingen en voornoemd uitgangspunt is het verantwoord de rente voor nieuwe investeringen en voor nieuwe geldleningen vast te stellen op 2%. Voorgaande jaren werd een rekenrente van 3,5% gehanteerd.

Ontwikkeling bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen en subsidies

De VZG-richtlijn voor het opstellen van de begroting 2016 en de meerjarenraming 2016-2019 van de gemeenschappelijke regeling gaat uit van een taakstellende structurele bezuiniging van 2% per jaar in de jaren 2016 en 2017. De toegestane inflatiecorrectie in de begroting 2015 van de gemeenschappelijke regelingen bedraagt 1,25%. Voor 2016 betekent dit een mutatie ten opzichte van 2015 van -0,15 %.

Schematisch ziet dat er vanaf 2013 als volgt uit:

	2013	2014	2015	2016
A. Inflatiecorrectie	2,00%	1,75%	1,40%	1,25%
B. Bezuiniging	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%
C. Mutatie (A-B)	0,00%	-0,25%	-0,60%	-0,75%
D. Mutatie t.o.v. vorige jaar	0,00%	-0,25%	-0,35%	-0,15%

In deze perspectiefbrief wordt de VZG- richtlijn gehanteerd en bij de beoordeling van de begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen zal de naleving van deze richtlijn betrokken worden. Voor de subsidies van de gemeente wordt deze richtlijn ook overgenomen.

Belastingopbrengsten

Voor de ramingen van de belastingopbrengsten worden de volgende percentages gehanteerd:

Omschrijving	Stijging	2016	2017	2018	2019
Afvalstoffenheffing	Tarief	1,25%	1,25%	1,25%	1,25%
Forensenbelasting	Opbrengst	1,25%	1,25%	1,25%	1,25%
Haven- en schutgeld	Tarief	1,25%	1,25%	1,25%	1,25%
Leges	Tarief	1,25%	1,25%	1,25%	1,25%
Lijkbezorgingsrechten	Tarief	1,25%	1,25%	1,25%	1,25%
Marktgeld	Tarief	1,25%	1,25%	1,25%	1,25%
Onroerendezaakbelastingen	Opbrengst	1,25%	PM	PM	PM
Parkeerbelastingen	Tarief	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%
Precariorechten	Tarief	1,25%	1,25%	1,25%	1,25%
Reclamebelasting	Tarief	3,00%	3,00%	3,00%	3,00%
Rioolrecht	Opbrengst	4,00%	4,00%	4,00%	4,00%
Toeristenbelasting	Tarief	1,25%	1,25%	1,25%	1,25%

Er zijn ontwikkelingen die de opbrengst OZB en rioolheffing in 2014 en 2015 negatief gaan beïnvloeden. Dit betekent ook dat de opbrengsten structureel lager uitvallen.

Eind 2013 heeft de Hoge Raad vuistregels gegeven voor onroerende zaakbelasting van de woongedeelten van verzorgingshuizen. Deze vuistregels zijn toegepast in 2014 en hebben een negatief effect op de waardering WOZ- waarde voor het gebruikersdeel niet-woningen.

Bij het opstellen van de begroting 2015 is ervoor gekozen om de belastingopbrengsten van rioolrechten en onroerende zaakbelasting niet aan te passen aan de nieuw berekende opbrengsten voor 2015. De nieuwe berekening liet zien dat de opbrengsten naar verwachting iets achter gingen blijven dan waar in de meerjarenbegroting van was uitgegaan. De opbrengsten over 2014 laten dit ook zien. Er dient rekening gehouden te worden met een nadeel van € 150.000

Op dit moment hebben we nog geen beeld van de werkelijke opbrengsten gemeentelijke belastingen van het lopende jaar 2015. De realisatie van het jaar 2015 zal als basis ook de opbrengsten 2016 nog gaan beïnvloeden.

In de bestaande meerjarenraming was uitgegaan van een jaarlijkse index van 2%. Nu we uitgaan van een index van 1,25% voor 2016 levert dit dus ook nog een nadeel op van € 75.000. Om het verwachte nadeel van € 225.000 (€ 150.000 + € 75.000) te kunnen compenseren zou er in 2016 een aanvullende stijging van ongeveer 2,00% (totaal dus 4%) nodig zijn.

De index van 1,25% heeft financieel gezien een structureel effect, maar wordt voornamelijk alleen meegenomen vanuit het basisjaar 2016 en vanaf 2017 op PM gezet. Dit betekent dat er in de meerjarenbegroting uitgegaan wordt van de oude indexering. Wanneer de indexering van 1,25% structureel doorgevoerd zou worden neemt het nadeel de jaren erna met ca. € 75.000 toe ten opzichte van de huidige meerjarenraming.

Waardeontwikkeling

Het uitgangspunt is dat voor de begroting 2016 de totale WOZ- waarde van de woningen en niet-woningen per peildatum van 1 januari 2015 gebruikt wordt. De WOZ- waarde per peildatum 1 januari 2015 is echter nog niet bekend. In de tweede helft van 2015 wordt de informatie van Sabewa Zeeland verwacht over de WOZ- waardebepaling. Deze WOZ waarde wordt gebruikt voor begroting de 2016 en de belastingverordeningen. De WOZ- waarde beïnvloedt de onroerende zaakbelasting, het rioolrecht en de forensenbelasting.

Afvalstoffenheffing

In de perspectiefbrief wordt voor de afvalstoffenheffing rekening gehouden met een indexering van de tarieven van 1,25%. Omdat we met deze heffing een kostendekkendheid benaderen, kan het werkelijke tarief nog beperkt beïnvloed worden door de realisatie van kosten en opbrengsten in 2015. Ook de stand van de egalisereserve wordt in de berekening van het uiteindelijke tarief meegenomen. Bij de besluitvorming over de verordeningen 2016 wordt de berekening van het tarief nogmaals tegen het licht gehouden.

Toeristenbelasting

Bij de behandeling van de belastingverordeningen 2012 heeft de raad aangegeven dat de tarieven voor toeristenbelasting voor de begrotingsbehandeling vastgesteld moeten worden. De tarieven voor zowel de land- als ook de watertoeristenbelasting zullen in 2015 stijgen met 1,25%. Dit betekent dat in 2016 de volgende tarieven zullen worden gehanteerd:

Belastingsoort		Tarief 2015	tarief 2016
Landtoeristenbelasting	Per overnachting	€ 0,74	€ 0,75
Watertoeristenbelasting	Per persoon per etmaal	€ 1,02	€ 1,03

Deze tarieven worden verwerkt in de verordeningen toeristenbelasting en watertoeristenbelasting voor 2016 en deze worden gelijk met de overige belastingverordeningen aan de raad aangeboden.

Landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen

Gemeentefonds

Het gemeentefonds is volop in beweging. Een belangrijke ontwikkeling is de herverdeling van het gemeentefonds. Voor het jaar 2015 is het eerste deel van de herverdeling van het gemeentefonds geëffectueerd. De tweede tranche wordt herverdeeld per 1 januari 2016. De eerste tranche betekende voor Goes een nadelig effect. De financiële effecten van de tweede tranche van de herverdeling van het gemeentefonds worden bekend gemaakt in de meicirculaire 2015. Deze is ten tijde van het opstellen van deze perspectiefbrief nog niet beschikbaar. De inschatting is dat de tweede tranche van de herverdeling van het gemeentefonds een voordeel voor de gemeente Goes kent van ca. € 300.000.

In 2015 is het gemeentefonds ook verhoogd met de financiële middelen van het sociaal domein. Met een budget van ruim € 21 miljoen is het sociaal domein een belangrijk deel van het gemeentefonds uit gaan maken. In deze perspectiefbrief is het uitgangspunt gekozen dat de budgetten van het sociaal domein gelijk blijven aan hetgeen in 2014 bekend is geworden. Dit is een aanname. Veelal zijn de beschikbare middelen van het sociaal domein nu verdeeld op basis van historische kosten. Op basis van diverse bijeenkomsten in het land, gesprekken met gemeenten en de adviezen van de Rfv en de VNG is bestuurlijk met de VNG overeengekomen dat vanaf 2016 er objectieve verdeelmodellen voor alle gemeenten worden ingevoerd. Hierbij is aangegeven dat deze verdeelmodellen niet worden ingevoerd zonder een goede overgangsregeling. De financiële effecten van de overgang naar een objectief verdeelmodel voor de gemeente Goes, zijn op dit moment nog niet bekend en daarom geen onderdeel van deze perspectiefbrief.

In de onderstaande tabel wordt het meerjarenperspectief van het gemeentefonds weergegeven op basis van de decembercirculaire 2014.

Ontwikkeling gemeentefonds 2016-2019	(bedragen x € 1.000)			
	2016	2017	2018	2019
Algemene uitkering primaire begroting 2015	50.591	49.866	49.831	49.831
Mutatie circulaires 2014	236	155	-38	-38
Toevoeging participatiewet sociaal domein	7.394	6.947	6.587	6.587
Bijgestelde algemene uitkering	58.221	56.968	56.380	56.380
Effect herverdeling gemeentefonds 2 ^e tranche	300	300	300	300
Effect objectieve verdeelmodellen sociaal domein	PM	PM	PM	PM
Perspectief algemene uitkering	58.521	57.268	56.680	56.680

Bij de berekening van het gemeentefonds wordt uitgegaan van vijf actieve jaren. Dit betekent dat met de decembercirculaire 2014 de jaren 2014 tot en met 2018 worden berekend. In deze perspectiefbrief wordt als uitgangspunt genomen dat het gemeentefonds in 2019 gelijk is aan het jaar 2018. Met de meicirculaire 2015 worden de vijf actieve jaren verschoven naar de jaren 2015 tot en met 2019. Dit betekent dat in de begroting 2016 wel een aangepaste berekening van het jaar 2019 wordt opgenomen.

Infrastructuur

In de GVVP-actualisatie 2013 staan 59 infrastructuurprojecten genoemd. Verschillende projecten lopen gelijk op met en zijn ingebed in de verschillende ruimtelijke ontwikkelingen.

Een aantal daarvan bevindt zich binnen de invloedssfeer van die ontwikkelingen, maar vallen daar (financieel) net buiten. Het zijn aanpassingen aan de infrastructuur die zich binnen enkele jaren zullen gaan aandienen. Plannen waarvan we nu niet precies de planomvang en -kosten kennen, maar waarvan het zinvol is om ze in dit kader alvast te noemen.

Binnen de invloedssfeer van het spoorproject spelen:

Aansluiting spooronderdoorgang aan noordzijde; welke verkeersinfrastructuur kiezen we in het gebied Edisonstraat, Ruijterlaan, Piet Heinstraat, Lijnbaan? In 2015 verwachten we daar een onderzoek naar af te ronden. Daarna kunnen de vervolgstappen in beeld worden gebracht.

Het fietsparkeren rondom station: in hoeverre kunnen we (samen met NS) het nog steeds groeiende fietsverkeer van en naar het NS-station op een goede manier robuust faciliteren?

Binnen de invloedssfeer van het project Goese Schans speelt de aanpak van de Ringbaan-West. Meest concreet de aanpassing Ringbaan West/Westhavendijk (fietstunnel).

Binnen de invloedssfeer van het project Goes Beter Bereikbaar bevindt zich de aanpak van de Leefbaarheid op de 's-Gravenpolderseweg/Kloetingseweg/Fruitlaan/BuijsBallotstraat. Maatregelen die zich zullen richten op de veiligheid, maar ook de woonfunctie benadrukken van deze gebiedsontsluitingswegen.

Dan de bereikbaarheid van het Zorgpark. Daarmee bedoelen we het gebied rondom het ziekenhuis en de zorginstellingen (structuurvisie #Goes 2040) met een betere aansluiting op de nieuwe aansluiting A58.

Binnen de invloedssfeer van het (provinciale) project Sloeweg behoort de Herdefinitie N664.

Het gaat om leefbaarheidsmaatregelen ter hoogte van 's-Heer Hendrikskinderen en Wissekerke.

Een provinciale weg, maar met een gemeentelijk belang. Samen met de dorpen ontwikkelen we hiervoor plannen.

De Goese Poort is een van de belangrijkste entrees van Goes en bepaalt hierdoor mede de uitstraling van de stad. Het gebied is al jaren een aandachtsgebied dat qua uitstraling niet de status heeft die van een entree van Goes mag worden verwacht. Een ontwikkeling van het gebied lijkt opportuun. Deze ontwikkeling zorgt niet alleen voor een opwaardering van deze entree van Goes op ruimtelijk gebied en uitstraling, maar ook voor de realisatie van een toekomstbestendige oplossing voor de infrastructuur: het Tiendenplein. De verkeersdruk op dit deel van het wegennet is al groot en het Tiendenplein biedt in zijn huidige vorm nu al vaak te weinig capaciteit. Het verkeer neemt elk jaar toe (autonome mobiliteitsgroei) en bij bebouwing van de Goese Schans neemt deze groei alleen nog maar toe. Een upgrade van het Tiendenplein is nu, maar zeker in de toekomst, wenselijk. Dit is ook reeds in het GVVP onderkend en het Tiendenplein is in dit beleidstuk opgenomen als toekomstige ontwikkeling. Bij de planontwikkeling van de Goese Poort is als voorwaarde opgenomen dat het Tiendenplein opgewaardeerd wordt naar een vijftaksrotonde. Uit onderzoek blijkt dat dit een robuuste oplossing is die tevens de verkeersveiligheid sterk ten goede komt. De gemeentelijke kosten voor deze totaalontwikkeling zijn nog niet bekend

Decentralisaties

Jeugd, zorg en werk en inkomen. Op deze drie terreinen hebben de gemeenten vanaf 1 januari 2015 veel meer verantwoordelijkheden. De landelijke overheid trekt zich terug uit het sociaal domein en geeft het stokje over aan de gemeenten. Daarmee krijgen de burger en de samenleving een grotere verantwoordelijkheid. Echter, de overdracht van deze taken van de Rijksoverheid naar de gemeenten is gepaard gegaan met kortingen op de budgetten. In verband hiermee is in de meerjarenraming voor de over te hevelen taken een stelpost opgenomen van € 750.000,- structureel welke in 2015 in een bestemmingsreserve Sociaal Domein is geplaatst. Het uitgangspunt is dat de taken die naar de ge-

meente zijn overgegaan, worden uitgevoerd binnen de budgetten die door het Rijk naar de gemeenten overgeheveld worden plus de middelen uit de stelpost.

E-depot oud archief

De VNG, IPO en Unie van Waterschappen (UvW) hebben met de minister van OCW een Archiefconvenant gesloten, dat tot doel heeft samen te werken op het gebied van digitale archivering. Omdat de ICT-ontwikkelingen snel gaan is de leesbaarheid van digitale archiefbescheiden op termijn een aandachtspunt. Een zogenoemde e-depotvoorziening is benodigd om digitale informatie duurzaam te bewaren. De waardering en selectie van digitale archiefbescheiden moet vooraf in plaats van achteraf plaatsvinden. Digitale archieven bieden kansen voor verbeterde toegankelijkheid en openbaarmaking en daarmee verbeterde dienstverlening aan de burger. Tijdens een eerste bijeenkomst met bestuurders van gemeenten in Zeeland belegd met het Zeeuwse Archief, de Vereniging van Zeeuwse Gemeenten (VZG) is er geattendeerd op de noodzaak van een e-depot en de eigen verantwoordelijkheden van de overheden, uitgaande van de Archiefwet. Benoemd werd dat pilots wenselijk waren en aangegeven werd dat sommige gemeenten daar interesse in hadden. Vervolgens is het lang stil gebleven. De digitale infrastructuur dient verder ontwikkeld te worden. De kosten van het e-depot dienen beter inzichtelijk gemaakt te worden. Het Zeeuws Archief heeft overleg met de provincie gevoerd, vanuit de wens dat de provincie een voortrekkersrol zou kunnen spelen in het komen tot een Zeeuws-brede samenwerking in een e-depot, aansluiten bij de overheidsbrede infrastructuur. Er is nog geen exacte duidelijkheid over de middelen die met deze ontwikkeling zijn gemoeid.

Digitale dienstverlening

Burgers en bedrijven moeten hun overheidszaken vanaf 2017 volledig digitaal kunnen regelen. De digitale dienstverlening door de overheid moet beter. Dit is afgesproken in het regeerakkoord. Burgers en bedrijven moeten uiterlijk in 2017 zaken die ze met de overheid moeten regelen, digitaal kunnen afhandelen. Voor wie dat wil, blijven niet-digitale alternatieven bestaan. Het beoogde doel is dat burgers de overheid sneller en makkelijker kunnen vinden en dat ze zaken kunnen doen op de plek en het tijdstip die hun het beste uitkomen.

In de visiebrief digitale overheid 2017 beschrijft minister Plasterk van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties hoe de overheid de doelstelling om de digitale dienstverlening voor burgers te verbeteren, wil bereiken. Zo beschrijft hij hoe de overheidsdiensten de informatie op de website overheid.nl willen uitbreiden en verbeteren. Om zaken te kunnen doen - met de overheid - is het namelijk allereerst noodzakelijk dat de overheid alle voor burgers relevante informatie digitaal beschikbaar maakt. Daarnaast moeten burgers alle (aan)vragen aan de overheid digitaal kunnen versturen en alle berichten van de overheid digitaal kunnen ontvangen. Het actief openbaar maken van meer informatie via internet vergroot de openbaarheid van bestuur. Dit sluit aan bij de visie en het actieplan Open Overheid. Voorbeelden die de komende tijd op de rol staan zijn het digitaliseren van de parkeervergunningen en een ontsluiting van het klantcontactcentrum.

Dividend Delta NV

In de perspectiefbrief 2016 is het uitgangspunt genomen dat we in de komende jaren geen dividendopbrengsten hebben van Delta NV. De situatie op de energiemarkt heeft de resultaten van Delta NV dusdanig onder druk gezet dat de kans groot is dat de dividenduitkering in de komende jaren nihil of in ieder geval zeer beperkt zal zijn. In de begroting hebben we de laatste jaren de ramingen dividend Delta NV teruggebracht van € 1.668.000 naar € 834.000. In deze perspectiefbrief stellen we voor de raming Delta-dividend structureel terug te brengen naar € 0.

Dividend BNG bank

In de algemene vergadering van aandeelhouders van de BNG bank is aangegeven dat het dividend over 2014 dat in 2015 wordt uitgekeerd op basis van de gemaakte winst, fors minder is dan gepland. Voorzichtigheidshalve wordt deze lagere dividendopbrengst in de meerjarenbegroting bijgesteld. Dit levert dit een structureel nadeel op van € 70.000.

Omnium

Voor de accommodatie Omnium worden 2015 en 2016 belangrijke jaren. Het jaar 2015 wordt het eerste jaar waarin de uitgebreide accommodatie volledig operationeel is. De nieuwe accommodatie laat

zien dat voor een deel de doelstellingen zijn gehaald. De duurzame energievoorziening is gerealiseerd en zorgt voor lagere kosten en in de uitgebreide sporthal hebben de eerste evenementen al plaatsgevonden. Om ook in de toekomst de vernieuwde en uitgebreide accommodatie van Omnium efficiënt en betaalbaar te houden, voorzien we dat er versterking van o.a. het management nodig zal zijn. We voorzien dat hiervoor een bedrag van € 150.000 nodig zal zijn. Door de subsidie met € 150.000 uit te breiden is het voor het Omnium mogelijk om de zaalhuur voor de sportverenigingen, zwemlessen en ander zwembadgebruik betaalbaar te houden. In 2016 en 2017 wordt geëvalueerd of ook in de jaren 2018 en 2019 deze extra subsidie daadwerkelijk benodigd zal zijn.

Vennootschapsbelasting

Vanaf 1 januari 2016 wordt de vennootschapsbelasting voor overheidsbedrijven ingevoerd. Doel van het kabinet is om een gelijk speelveld te creëren voor vennootschapsbelastingplichtige particuliere ondernemingen en overheidsbedrijven. Dit betekent dat we over het jaar 2016 een aangifte vennootschapsbelasting moeten gaan doen. De overheidsbedrijven moeten op basis van deze aangifte vervolgens vennootschapsbelasting afdragen over winstgevendende activiteiten. We worden hier als gemeente niet voor gecompenseerd. We verwachten dat de vennootschapsbelastingplicht een aanzienlijke ambtelijke inspanning vergt. In eerste instantie een tijdelijke inspanning op het gebied van invoering. Vervolgens ook een structurele inspanning in de vorm van het bijhouden van een fiscale administratie voor de overheidsbedrijven die we binnen de gemeente Goes hebben.

Op basis van de eerste inventarisatie zien we het grootste financiële risico bij de grondexploitatie, parkeren en vastgoed. Kortom, de invoering van vennootschapsbelasting leidt tot aanzienlijke administratieve lastenverzwaring waar geen compensatie tegenover staat en kan leiden tot een vennootschapsbelastingdruk die we nog in beeld gaan brengen.

Onkruidbestrijding

Per november 2015 moeten gemeenten overstappen op een niet-chemische manier van onkruidbestrijding op verhardingen. Vanaf dat moment is het verboden om gif te spuiten op straten, speeltuinen en wegen. Inmiddels is een plan in voorbereiding voor het aanwenden van alternatieve bestrijdingsmiddelen (heet water, hete lucht, branden en borstelen). In 2017 volgt een verbod van onkruidgif op sport- en recreatieterreinen en overige terreinen zoals parken.

Machineveiligheid sluis Goese Sas en brug Wilhelminadorp

De bedieningssystemen van de sluis Goese Sas en van de brug Wilhelminabrug voldoen niet meer aan de normen; de systemen zijn verouderd en dienen vervangen te worden. Onderzoek is gestart naar de machineveiligheid van de sluis Goese Sas en van de brug bij Wilhelminadorp. Voor machines en bruggen zijn wettelijke normen. De NEN 6787 betreft Machineveiligheid. Onderzoek is gestart naar de consequenties van deze wetgeving. De uitkomsten zullen in de loop van 2015 bekend worden. Eventuele verplichte aanpassingen van deze installaties als gevolg van de wettelijke normen van Machineveiligheid zijn niet voorzien in de huidige budgetten en dienen in de jaren 2016-2017 te worden uitgevoerd.

Kanaaloevers havengebied

Inspectie van de kanaaloevers van het Goese havengebied heeft uitgewezen dat deze op een groot aantal plaatsen niet meer voldoen. Grootschalige vernieuwing is noodzakelijk. Eerder onderhoud was niet van toepassing vanwege planontwikkelingen in het havengebied. Vanwege uitstel en planwijziging van het Goese Schansgebied liggen de kanaaloevers nu grotendeels buiten het plangebied Goese Schans. De oevers zijn de verantwoordelijkheid van de gemeente. Onderhoudsbudgetten voorzien niet in een grootschalige renovatie van kades. Op dit moment zijn de financiële consequenties nog niet bekend. In de loop van 2015 zal een financiële planning worden opgesteld en nadere informatie volgen.

Mulderfeiten

Vanuit het ministerie is wetgeving aangenomen dat de vergoedingen die wij als gemeente krijgen voor Mulderfeiten per 1 januari 2015 zijn vervallen. Voor de begrotingsjaren 2015 e.v. staat hiervoor een bedrag van € 114.000 begroot. Er wordt bekeken hoe hier verder invulling aan kan worden gegeven. Er wordt uitgegaan van een tegenvaller van € 60.000.

Bezuinigingen

Bezuinigingen collegeprogramma 2014-2018

In het collegeprogramma zijn bezuinigingsvoorstellen aangekondigd waarvan nog niet op alle onderdelen daadwerkelijke invulling is aangegeven.

Aan onderstaande posten moet nog daadwerkelijk invulling gegeven worden:

Openstaande bezuinigingen collegeprogramma				
	2016	2017	2018	2019
Cat 1. Concerntechnische maatregelen	170.172	222.812	222.812	222.812
Cat 3. Bedrijfsvoering algemeen	100.000	100.000	100.000	100.000
Cat 5. Onderwijshuisvesting	450.000			
Cat 5. Beleid	300.000	300.000	300.000	300.000
Cat 7. Resterende taakstelling	689.000	748.000	698.000	698.000
Totaal	1.709.172	1.370.812	1.320.812	1.320.812

Wanneer we de uitkomst van het ingeschatte meerjarenperspectief hiermee muteren komen we op het totale te bezuinigen bedrag:

	2016	2017	2018	2019
Nog openstaande bezuinigingsopgave	-1.709.172	-1.370.812	-1.320.812	-1.320.812
Ingeschat meerjarenperspectief (zie blz 4)	-635.388	-282.017	68.430	268.311
Totale bezuinigingsopgave	-2.344.560	-1.652.829	-1.252.382	-1.052.501

Om invulling te geven aan de nog openstaande bezuinigingen en tot een sluitend meerjarenperspectief te komen worden de volgende bezuinigingsmaatregelen genomen:

A				
	2016	2017	2018	2019
1. Taakstelling bedrijfsvoering (bestaand)	100.000	100.000	100.000	100.000
2. Taakstelling bedrijfsvoering (uitbreiding)	100.000	150.000	200.000	250.000
Totaal bedrijfsvoering	200.000	250.000	300.000	350.000
3. Eenmalige oplossingen: Pontes	420.000			
4. Rommerswalestraat	211.300			
5. Inzetten jaarrekeningresultaat 2014	602.260	447.141		
Resterende opgave	-911.000	-955.688	-952.382	-702.501
6. Bijdrage uit het grondbedrijf 4x eenmalig	100.000	100.000	100.000	100.000
7. Structureel overschot WMO cf jaarrekening 2014	100.000	100.000	100.000	100.000
8. Afschaffen externe commissie ruimte en kwaliteit	45.000	45.000	45.000	45.000
9. Verkopen kunstwerken	30.000			
10. Verminderen budget peuterspeelzaalwerk	38.000	38.000	38.000	38.000
11. Verlagen budget schoolbegeleiding	20.000	20.000	20.000	20.000
12. Besparing door samenwerking SWVO/GRDB		50.000	50.000	50.000
13. Verlagen risicoreserve sociaal domein	150.000	150.000	150.000	150.000

14. Contractbeëindiging inkoopbureau		9.000	9.000	9.000
15. Invoeren precario op kabels en leidingen	400.000	400.000	400.000	400.000
16. Tijdelijk lagere dotatie voorziening wethouders pensioenen	50.000	50.000		
17. Stopzetten bijdrage aan platform de Bevelanden	5.700	5.700	5.700	5.700
18. Minder beleid wonen	10.000	10.000	10.000	10.000
19. Minder beleid stedelijke vernieuwing/ landschappen	10.000	10.000	10.000	10.000
20. Geen hondenpoepzakjes meer verstrekken	50.000	50.000	50.000	50.000
21. Effectiever inzetten kolkenzuiger Goes/Borsele	10.000	10.000	10.000	10.000
22. Budgetverlaging schoolzwemmen	20.000	20.000	20.000	20.000
23. Samenvoegen bezwaarschriften- en klachtencommissie	5.000	5.000	5.000	5.000
24. Vrijval bijdrage APPA- uitkering door vorming voorziening	90.000	90.000	90.000	90.000
25. Strooimiddelen	50.000	50.000	50.000	50.000
Totaal bezuinigingsmaatregelen A	2.617.260	1.909.841	1.462.700	1.512.700
Saldo	272.700	257.012	210.318	460.199

De 2^e tranche van de herverdeling gemeentefonds is onzeker. Wanneer de meicirculaire aangeeft dat het nu ingeschatte effect van € 300.000 positief niet geëffectueerd kan worden willen we onderstaande maatregelen (B) onderzoeken.

B				
	2016	2017	2018	2019
26. Huur Verrijn Stuartweg (verhuizen vereniging)		7.000	7.000	7.000
27. Stoppen met subsidie stedenband		2.717	2.717	2.717
28. Stoppen met preventielessen vuurwerk door Halt		15.400	15.400	15.400
29. Fotohokje plaatsen in de hal (afstemmen met ondernemers)	10.000	10.000	10.000	10.000
30. Door een ander laten exploiteren kinderboerderij	70.000	140.000	140.000	140.000
Totaal bezuinigingsmaatregelen B	80.000	175.117	179.117	179.117

C. Reservelijst

In deze perspectiefbrief zijn diverse onzekerheden genoemd. Er zijn nog een aantal bezuinigingsmogelijkheden die op een reservelijst geplaatst zijn (lijst C). Indien nodig kunnen bij de behandeling van de begroting 2016-2019 deze bezuinigingsmogelijkheden ingezet worden. Het gaat hierbij om het verlagen van subsidies, het temporiseren van onderhoud aan wegen, een onderzoek naar het zelfstandigen van de weekmarkt en het verhogen van de OZB.

1, 2	Verhoging taakstelling op bedrijfsvoering
	De bestaande taakstelling op bedrijfsvoering wordt ingevuld en uitgebreid.
3	Onderwijshuisvesting, vrijval Pontes 2015 inzetten in 2016
	Voorgesteld wordt de vrijval kapitaalslast Pontes in 2015 in te zetten voor de opgave in 2016 (financieel technisch mogelijk omdat nieuwbouw in 2015 is opgeleverd en de last dus pas feitelijk een eerste keer in 2016 voorkomt).
4	Vrijval oud schoolgebouw Rommerswalestraat
	Het college heeft in 2007 bij de vaststelling van de exploitatieberekening Rommerwalestraat besloten om inbreng van grond, ten laste van het bouwgrondcomplex, uit de algemene dienst ad € 211.300 ten gunste van de algemene bestemmingsreserve te brengen. Deze opbrengst zou ingezet worden voor de taakstelling eigendommenbeheer. Deze taakstelling is komen te vervallen, omdat deze bij de vorige bezuinigingen al helemaal is ingevuld. Voorgesteld wordt deze financieeltechnische meevaller in te zetten.
5	Jaarrekeningresultaat 2014
	Voorgesteld wordt het resultaat van de jaarrekening 2014 voor een tweetal jaren in te zetten.
6	Grondbedrijf
	Voorgesteld wordt het grondbedrijf 4x eenmalig een bijdrage te laten leveren aan de algemene dienst.
7	Structureel overschot WMO conform jaarrekening 2014
	Uit de rekening 2014 blijkt door het eigenbijdragesysteem geld over te blijven. Wij schatten in dat dit voor € 100.000 structureel van aard is.
8	Afschaffen externe adviescommissie ruimte en kwaliteit
	Sinds 1 maart 2013 is het niet langer verplicht om bij de welstandsbeoordeling van bouwplannen op basis van de welstandsnota, advies te vragen aan een (externe) welstandscommissie.
9	Verkopen van kunstwerken
	Het verkopen van kunstwerken die nu nog in depot staan.
10	Peuterspeelzalen subsidie beperken en aanvullen met Wet Oke-middelen (stoppen met Schakelklassen)
	De Goese peuterspeelzalen zijn toegankelijk voor alle 2- en 3- jarigen. Hiervoor gaan de kinderen 2 dagdelen per week naar de peuterspeelzaal. Mogelijkheid is om de subsidie Wet Oke uitsluitend te gebruiken voor inzet op voorschoolse voorzieningen en niet voor schakelklassen (€ 63.000). Vanaf 2016 worden de kosten voor de uitvoering van VVE verhoogd vanwege een verplichte monitor en moet voor alle 2/3- jarigen een KIJK!-registratie worden ingevuld. De kosten hiervoor bedragen ongeveer € 25.000. Per saldo kan er dus max. € 38.000 worden bezuinigd.
11	Bezuinigen op schoolbegeleiding
	Budget jaarlijks € 113.000. Voor dit bedrag zijn convenantafspraken vastgelegd met de schoolbegeleidingsdiensten en de scholen in Goes voor de periode 2015 t/m 2018. De contracten zullen opengebroken moeten worden. Wat schoolbegeleiding betreft, zijn er geen afspraken gemaakt over welk deel waaraan besteed moet worden. In de afgelopen jaren is ongeveer de helft besteed aan ondersteuning van leerkrachten, onderwijsinnovatie en handelingsgericht werken etc.
12	Besparing door samenwerking SWVO en GRDB
	Er wordt op dit moment een toekomstverkenning uitgevoerd onder de zeven deelnemende gemeenten. De voorkeur van de gemeente Goes is het SWVO opheffen en integreren in de GR de Bevelanden. Hierdoor zou er vooral op apparaatskosten bespaard kunnen worden.
13	Verlagen risicovoorziening sociaal domein
	De structureel gereserveerde middelen van € 750.000,- blijven gehandhaafd. Voor de inzet van de middelen blijft € 600.000 uit de exploitatie beschikbaar. Aanvullend kan er, indien nodig, tot € 150.000 per jaar gebruik gemaakt worden van de reserve sociaal domein. Hierdoor blijft de komende jaren toch € 750.000 beschikbaar.
14	Inkoopbureau, contractbeëindiging
	Beëindiging contract met Stichting Inkoopbureau West-Brabant is mogelijk per 1-1-2017. Door inzet van eigen medewerkers kan het overgrote deel van deze werkzaamheden opgevangen worden. In voorkomende gevallen zal, evenals nu het geval al is, specifieke deskundigheid worden ingeschakeld.

15	Invoeren precario op kabels en leidingen
Dit betreft een 'nieuwe' belasting waarvan de te realiseren opbrengst momenteel nog niet inzichtelijk is. De opbrengst is afhankelijk van de leidingen die in de grond liggen.	
16	Verlagen dotatie voorziening wethouderspensionen
Jaarlijks ontvangen we berekeningen voor de benodigde hoogte van de voorziening. De laatste twee jaar was de dotatie als gevolg van een laag rentepercentage lager dan begroot en gaf dit een voordeel in de jaarrekening. Duidelijk is dat de rente ooit weer gaat stijgen maar de vraag is per wanneer. Wij verwachten dit voordeel ook in de komende twee jaar.	
17	Stopzetten bijdrage aan Platform de Bevelanden
Jaarlijks wordt er bijgedragen aan het Platform, een samenwerkingsvorm tussen de Bevelanden op het gebied van werken, wonen en recreëren. De kosten betreffen met name het secretariaat van het Platform. Wij zullen voorstellen dit in eigen beheer te gaan doen.	
18	Wonen: minder beleid
Dit budget wordt hoofdzakelijk gebruikt om de Woonvisie uit te voeren.	
19	Stedelijke vernieuwing/landschap
Aframen van dit budget. Er zullen dus minder externe adviesopdrachten worden verstrekt.	
20	Hondenpoepzakjes niet langer verstrekken
Het betreft hier een besparing van € 50.000 structureel. De hondenbezitters zullen een eigen zakje mee moeten nemen van huis. De gemeente zal de afvalbakken waar de hondenzakjes in worden gedeponeerd wel blijven ledigen.	
21	Gemeenschappelijke Regeling Reinigingstaken Goes-Borsele; bedrijfsvoering
Door de gezamenlijke kolkenzuiger breder in te zetten in omliggende gemeenten kunnen met een gering kwaliteitsverlies extra inkomsten worden gegenereerd.	
22	Budgetverlaging schoolzwemmen
Ruimte ontstaat door veranderende leerlingaantallen.	
23	Samenvoegen bezwaarschriften- en klachtencommissie
Door het samenvoegen van deze commissies wordt het aantal vergaderingen en daarmee ook het aantal vergoedingen verlaagd.	
24	Jaarrekening 2014, vorming voorziening APPA-uitkering
Bij de jaarrekening 2014 is gebleken dat er een voorziening APPA-uitkering gecreëerd diende te worden. Doordat de toekomstige uitgaven hieruit voldaan worden is er een vrijval in de exploitatie.	
25	Strooimiddelen
Er zal efficiënter worden omgegaan bij de werkzaamheden rondom gladheidsbestrijding.	

B. Bezuinigingen met nader onderzoek

26	Huur Verrijn Stuartweg
Huur Verrijn Stuartweg bedraagt CA. € 11.000 om een muziekvereniging (Euphonia) te laten repeteren. Pand zit in project culturele voorzieningen.	
27	Stoppen met subsidie Stedenband
Opheffen subsidie stichting Stedenband. Dit betekent niet dat de Stedenband ook wordt opgeheven.	
28	Stoppen met preventielessen vuurwerk door Halt
De gemeente koopt jaarlijks preventielessen in bij Halt voor het (speciaal) basisonderwijs (1 les perschool). Ook koopt de gemeente de vuurwerkexpositie in die Halt samen met de brandweer verzorgt. De preventielessen en de vuurwerkexpo zijn geen wettelijke taken van de gemeente. In feite zijn de scholen zelf verplicht op basis van de Arbo-wet en de CAO Primair Onderwijs om beleid te voeren op o.a. het terrein van agressie, geweld en pesten. De scholen kunnen zelf een les inkopen bij Halt of bij een andere aanbieder.	
29	Fotohokje
Plaatsen van een fotocabine in de publiekshal voor het direct maken van pasfoto's voor rijbewijzen en paspoorten. Aandachtspunt is de concurrentiepositie t.o.v. de twee fotografieshops in Goes. We willen onderzoeken of zij een dergelijk hokje kunnen exploiteren (wel bij ons in het gebouw) of op een andere wijze hierin kunnen deelnemen.	

30	Door een ander laten exploiteren kinderboerderij
Het zoeken van een andere exploitant voor de kinderboerderij, ervan uitgaande dat gebouwen eigendom blijven van gemeente. Bemensing door professionele medewerkers van gemeente stopzetten. Medewerkers elders binnen de organisatie werkzaamheden laten uitvoeren waar nu aannemers worden ingeschakeld.	